

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
неділях і святках.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Учительська доля.

(Допись від учителя.)

„Кого боги зненавиділи, того зробили педагогом,“ каже латинська пословиця. І справді не лише в давніх віках, як з сеї пословиці видно, була доля педагогів гірка, але й сьогодні при кінці 19. століття вона зовсім не завидна. В останніх часах майже за багато займають ся різні люди учителями, одні з добрим а другі з злим наміром; тому чей не від річи буде, коли й один учитель, що з власного досьвіду знає втіхи й смутки свого стану, скаже також кілька слів про той свій стан.

В нас на Буковині бути сільським учителем — то значить то само, що бути вічним нуждарем. О тім можна би писати цілі книги, як би був на то час і як би то на що придало ся. Неодина учитель умів би оповісти дуже цікаві річи із свого життя, як би не був зайнятий від рана до ночі. А проте дещо про наше життя сказати треба. Звичайно має сільський учитель 80 до 200 шкільних дітей, котрі учить у двох відділах. Одну дитину при вигідних обставинах плекати і вчити є трудна річ; але учить до 200 буковинських селянських дітей — то справді не забавка, а то тим більше, що найбільша кара, яку против лінєвих та пустих дітей вільно ужити, є так зване „запиранє“ т. е. запиранє школяря і самого себе. Наші селянські діти в кождім вигляді — з малим виньмакми — такі занедбані, що незнати, де зачинати. Як би ще родичі шкільних дітей підпирали учителя в его мольній роботі, то якось би було; тимчасом діє ся противно. Селянин видить в учителю найгіршого ворога, що ему забирає пастуха, няньку, безплатного наймита від господарства, а до того ще „до кари пише“; тому коли тільки може ставити учителеви які перешкоди, або збитки робити, то ставить і робить. Ні на кім не сповняє ся так яскраво пословиця: „За мое жито, ще мене бито“, як на учителях.

Серед таких обставин учить так багато дітей через найменше трийцять годин на тиждень в низькій, вузькій та нездоровій комнаті — то справді тяжка мука, мука для тіла і душі. Але на сім ще не кінчить ся учительська діяльність. Учитель має що тижня поправити сотки зошитів, до чого і ночи не досипляє, має виповняти і посылати півмісячні, місячні, кварталні і річні викази та списи, писати шкільні урядові книжки, виробляти до повітових учительських конференцій завдані теми і багато иньших урядових робіт робити в неурядових годинах. І ще не конець! Удільоване науки повторюючої, зручності і господарства забирає решту вільного часу і вимагає досить великого труду. В неділю і свята рано мусить з шкільною молодіжю іти до церкви і співати, а попоудни мусить або в місто їхати та харчу накупити і свої діти в Чернівцях відвідати або іти на учительські збори.

За сю роботу дістають учителі 3. класи платні всего на всего 400 зр., кажу чотиреста левів!*)

Навіть при найправильніших відносинах — припадку слабости не рахуючи — не годен і найзручніший „рахмайстер“ сю суму так поділити, аби учитель з родиною — а родина учителя, не знаю чи „Богу дякувати“ чи „пожалє ся Боже“ казати, звичайно дуже численна — міг від біди провадити „людєке“ жите. Не маю наміру порівнувати вартість і скількість праці, платню та соціальне становище учителів з другими станами, але мушу навести, що учитель стоить найгірше у всіх вглядах. Про аванс не хочу й споминати, бо скоро один з нас дїждав ся „достоїнства“ надучителя, то вже з сею гідністю і посивіє, бо се найвищий степен авансу. Правда, що є ще пятиялітні службові додатки по 50 зр., але такі додатки можуть дістати лише сталі учителі, що через пять років працювали

*) Дїстаєм ще від двох років 50 зр. дорожняного додатку.

з добрим успіхом. Отже не мусять дістати, так як урядники державні, ба й жандарі.

Не знаю, чим можна би оправдати таке маючине поступованє против буковинського учительства, що з самопожертвованєм дає кождому свїтло пізнаня в руки. Не знаю, чи може тому, що на Буковині анальфаетів без числа і міри, чи тому, що ми в порівнаню з нашими товаришами в західних провінциях маємо в двоє, в троє тяжшу службу, чи тому, що гроший нема. Але на преміюване товару, коний, на залізницї та на Біг знає що гроші все находять ся, лише на підвишенє учительської платні ніколи їх нема. Скрїзь і завсїгди належим до тих, котрими помітують. Що року посилаємо наші просьби та жалоби і що року кладуть їх „ad acta“ з причини, що фонди вже дуже вичерпані.

Правда, залізницї тай ті другі заходи користні — того не перечу, але й школа відай так само, як не більше для селян користна. А коли учитель терпить, то і школа взгядно наука терпить. Жура о хлїб не дає розвинути ся ідеальним гадкам, яких наш стан потребує. А учитель, котрий поневолі боре ся против „жолудкових ідей“, не годен похвалити ся великими успіхами. Коли ж і може похвалити ся, як ми то в практицї бачимо, то се треба приписати нічому иньшому, лише пожертвованю учителів. Наші „приятелі“ кажуть, що наша платня вистарчає цілком добре до життя на селі, де можна все дешево дістати. Се чиста іронія, хто таке каже. На селі можна все дістати? Тай ще тано? Прощу прийти та переконати ся! Ми були би вдоволені, як би все могли дістати за ті самі гроші, що в місті. Як хочеш купити молока, мусиш збігати пів села, — заким знайдеш селянку, котра не боїть ся, що єї „корову збавиш“ і продасть молока. Що она жадає, мусиш заплатити, бо на селі конкуренції нема. А що найгірше, то селянка рахує собі, що не продав але вигоду зробила і від тебе жадає також вигоди. М'яса дістанеш лише тогди, як якась тварина на кров заслабне або ногу вломить

2) Людське щастє і суспільне питанє.

(Після проф. д-ра Р. Шуберт-Сольдерна).

I. Щастє чоловіка взагалі.

(Дальше.)

Утіха змислова і духовна.

На иньше питанє, чи дадуть ся між собою порівнати роди втіхи тої самої людини, — здавалось би — трудно відповісти. Хотїли найти ріжницю в роді поміж утіхою духовою а змисловою, обі—кажуть — не дадуть ся порівнати. Не входжу поки-що в то, чим они ріжняють ся, але коли то правда, що їх порівнати годї, то чоловік з зовсім відмінними втіхами духовими і змисловими мусів би немов розпастися на дві половини; одноцілість чоловіка в его почутях а через те і в его ділах пропала би і духові причини до утіхи не могли би перемагати змислових, чоловік не знав би, що між ними вибирати, дух чоловіка не мав би зі змислами нічо до роботи, кождий чоловік складав би ся з двох істот, котрі у своїх змаганях цілком розходились би; навіть годї би зрозуміти, чому в данім випадку при якімсь діланю духова або змислова причина мала би взяти перевагу. Однак чоловік є у своїх думках, чутях і діланю одноціла істота — а вже з того виходить, що всі его чутя мусять дати ся з собою порівнати.

З чого складає ся втіха.

Як ріжнородні можуть бути причини до втіхи, так знов одна і та сама причина може у

ріжних людей будити ріжнородну втіху, а то тому, що ніколи одна причина не впливає на чутє, тільки все в спілці з иньшими, звязаними з нею; а ті звязані з собою причини суть як до чоловіка і его осьвіти ріжні. До того долучує ся ріжна вдача, після котрої одного вражає більше тон, другого краска, третього абстрактна думка. Так ріжнородним причинам з одного боку відповідають ріжнородні зворушеня з другого боку. Та безконечна ріжнородність утішного життя буде нам ясна, коли подумаємо собі, як преріжно можуть лучити ся між собою прості причини втіхи: поодинокі краски, тони, смаки, запахи, дотики, постаті лучать ся на безчисленні способи, а відповідно до того може й кождий чоловік відчувати се також всїляко. Як він то всїляко може відчувати, ми бачимо то на давних і теперішних народах. Тому й не диво, що так трудно нам зробити когось щасливим; навіть здає ся, що головних основ до щастя трудно людям дати. І ми би не могли їх і придумати, як би давне і теперішнє спільне жите не злучило людей в народи, а народи у вузькі або ширші культурні громади, і як би спільні прикмети людського тіла і духа не дали спільної підстави до всего духового життя. А проте зовсім не можливо поклясифікувати роди втіхи, скоро по одному схоцемо до них брати ся. Кожду втіху можна назвати лише після того, з чого она складає ся. Коли ми не скажемо, через що та втіха є втіхою, то лишить ся пусте слово без значіння. Кождїй утісі надає характер і значінє лише єї зміст і на неї можуть мати вплив иньші роди втіхи лише своїм змістом. Отже коли ми кажемо,

через що тішимо ся, то тим самим кажемо, яка та втіха. Тому ми приневолені ділити втіхи цілєта ріжних змислів, так як їх естетика ділить: втіха з красок тонів, запаху і т. п. Хоч і то правда, що поділ тих утіх ніколи не може вийти докладний, бо хоч ми і знаємо, з чого ті втіхи складають ся, але і то знаємо, що они мають вартість, як до часу; то що нас за молоду тішить, не має для нас значіння в старости, або то, що нас тішить в гаразді, (н. пр. танець), не може нас тішити при похоронї; час має вплив на вартість утіхи, хоч зміст єї який був, такий і остав ся (танець все танцем).

Як утіхи змінюють ся.

З того, що доси сказано, виходить, що з одного боку втіха мусить дати ся мірити і порівнувати, бо инакше було би неможливе ані одноїціле, ані спільне діланє; а з другого боку она як до чоловіка така ріжнородна і змінчива, щє єї певно означити ніяк не можна. На око здає то суперечне, але так не є. Лише змісти утіх (причини, якість їх) не дають ся між собою порівнати, а сила їх дає ся порівнати. Але коли ми порівнуємо силу утіх, то до того потрібно, щоби ті втіхи були що-до якости однакові; не можна н. пр. тонів порівнувати що до їх сили зі смаком. За то знов можна порівнувати силу найріжнородніших що-до якости тонів, бо они все таки остають ся тонами. Так хоч би втіхи що-до якости були й дуже відмінні, в очи впадаючі, то таки можна порівнувати їх силу. Возьмїм приклад: І найбільший почитатель Шевченє, коли голодний, знає, чи брати ся перше за

хоче гинути. За ліпшим посилає до міста. Та що ту й казати більше — то й наповісти ся годі би, що за „красне та дешево“ жите на селі.

Тепер подивім ся на наше соціяльне жите. Учитель, як сказано, має звичайно численну родину, отже не може в своїй кузні — а наші родини з малими вуйками дуже саманають (подібні) на кузні — від світа замкнути ся та тужити над своєю нещасною долею і проклинати єї. Кажім, він як він, але его родина? Чим она се заслужила? Тому, що учительська? І червак тішить ся своїм житем, лиш ти бідний учитель, не смієш!

Не смієш, бо се „Бук. Вѣдомостямъ“ не в смак. Зараз розтрублять по світі (правда що їх світ дуже маленький: кілька дяків та панотців тай вже), що учительі справляють „балі“ і Бог знає що. А хочь би й балі, то що? Листопосам, кельнерам, фірманам та капралям можна балі справляти? Офіцири та державні урядники, що також живуть з податків, справляють також балі та забави і не плачуть тоді з податниками. Навіть громадські писарі, що живуть лише з громадських „умлягів“, не плачуть над тим. В прощім учительі не плачені лиш з мужицких податків (§ 51 закона з 30-го січня 1873 ч. IX. 9)!

Жебрак сміє за вижебрані гроші зробити собі веселий день взглядно ніч, а учитель повинен після гадки „Бук. Вѣд.“ за свої гірко заслужені гроші соромливо заперти ся в школі або мужикам при плачу секундувати. Але пригляньмо ся тому плачеви ближе. Плаче справді мужик за видатками на школу? А коли й плаче, чи має причину до того? Жиди спроваджують „ребів“ з міста, платять їм найменше 1 зр. на місяць, дають їм харч та помешканє, а мужик, що платить 23 кр. від 1 зр. на рік — такий був в минушій році податок шкільний — має за ті 23 кр. учителя, дістає субвенції на будівлю шкільну, его діти дістають науку повторну, науку зручності і господарки — все за 23 кр.! Але менше о ті напасти „Бук. Вѣд.“ — на них уже в „Буковині“ була добра відповідь.

Лишає ся ще питанє: З ким же може сельський учитель приставати? З ким товаришувати? З священиком? Дуже радо, але якось не йде, не лиш тому, що священик себе геть-геть висше цинить, як учителя, але й тому, що він дуже часто спиняє роботу учителя. Тому, любі товариші, осноруймо учительські товариства (там де їх ще нема), піддержуймо їх з всіх сил, бо

чєню, чи за студіюване Шевченка. З того видно, що він ті зовсім відмінні втіхи що-до їх сили вміє порівняти. Розуміє ся, кожда втіха, вже в найблизній хвилі може свою силу втратити, або противно, з великої немочи дійти до великої сили. В годнну по обіді почитателеви Шевченка печеня вже и „не в голові“ — він бере ся знов за Шевченка; обі втіхи (з печені і з Шевченка) поміняли ся своєю силою. Отже втіхи змінюють ся і що-до своєї якости і що-до сили, але в одній і тій самій хвилі дають ся з собою порівняти, бо в самій основі они все таки остають ся втіхами.

Від змісту залежить, яка є втіха, а від того знов залежить єї сила; однак ту якість і силу проте все — як бачимо — так трудно означити, що лише спільний історичний розвій, спільне вихованє і однакі пережиті досвіді дають деяку спрому порівняти духове жите цих людей поміж собою. Лише тоді, коли не устаємо уваги на зміст утіх, можна докладній-означити, як они мають ся до себе. Але треба пам'ятати, що на відносини утіх до має вплив час і місце, а властиво лише час, кінци все одно чоловікові, де він утіхи знає, аби лиш то місце тої втіхи не спинило або не в пору прискорило.

Нічо иньше, лише найбільше час дає їй значіне позитивне або негативне. Смуток, коли перестанє, викликає втіху — є називаю то негативною втіхою; а позитивна втіха така, перед котрого смутку не було. Так само, коли втіха минє, може викликати смуток, т. є. негативний смуток в противенстві до позитивного. Ті роди втіх я тепер коротко розберу.

(Дальше буде).

они, лиш они наше пристановище! Сходім ся як найчастійше, радьмо над нашими справами і учім ся пильно, аби позаду не лишити ся і нашим ворогам не дати причини до зикиду, що ми належимо до „півпросвічених.“

К.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 16-го січня 1897.

Спільний щедрий вечір відбуде ся в неділю дня 17. січня в Комнатах „Народного Дому“. На сю сердечну, домашню забаву запрошує цілу черновецьку руску громаду — комітет.

Клеветник мітрофор. Підчас розправи бюджетової ради державної прийшов до голосу і посол Цуркан. Нагорлавшись за румунізаторською висою школою дівочою для прав. дівчат, в котрій після проекту сего перекинчика мала би бути волоска мова викладава, а руска й німецька тільки предметами побічними, зійшов на краевого інспектора шкільного і зажадав, щоби его сейчас усунуено, бо він не вміє по волоски і по руски, а щоби на его місце поставити інспектором краєвим дир. Існескула, котрий уміє зовсім докладно всі три (??) мови краєві, отже міг би без асистенції (щоби без всякої перешкоди румунізувати) другого інспектора-помічника займати сам місце краевого інспектора шкільного на повне задоволенє властей (румунізаторських) і населєня (темного). Задля узасадненя сего свого так гарно придуманого проекту румунізаторського накинув ся Цуркан, (що став „доктором“ без всяких іспитів і учених праць, а лиш хибя за свою широку славу на полі „фінансовім“) на інспектора Поповича, представляючи его п. міністрови неуком, гіршим від таких учених інспекторів шкільних, як Падуре і т. п. румунізаторів. Але всечестнійшому о. мітрофорови пригадало ся мабуть, що ся лож не придасть ся на нічо, бо п. міністер просвіти знає, кого сам іменував професором, отже відзначений мітрою достойник церковний повторив всю підлу клевету звістного Неделка з Терешан, за котру сей по триразовій пересправі судовій на підставі однодушного зізнаня всіх свідків зістав засуджений на 40 зр. кари грошевої або 10 днів арешту. Сю денунциацию прикрасив достойний отчик ще тим, що згадав про потерпівшого невинно через інсп. П. учителя Кирстюка з Каменки, котрому по суперінспекції комісії з 4 інспекторів відмовлено п'ятилітнього додатку і того-ж Неделка, котрому краєва рада шкільна, (в ній не засідає інсп. П.) відмовила одноголосно з п'ятилітні додатки, яких домагав ся Неделко аж тепер; бо думав, що по 15 літах пропадуть всі акти про его славу минувшість. Додав на остаток високопреподобний отець духовний, (він те-ж любитель процентів), ще одну видумку того-ж Неделка про інспекцію в одній школі, де діти на інсп. П. мали ждати до 6 год. вечером, що тамошний учитель назвав в отвертій карті до Неделка клеветою. Вєі отєї клевети сказані під покривкою посольскої нетикальности запечатав гідний мітрофор резолюцією, котру президент палати не піддав навіть під голосованє, а дальшу промову Цуркана переривав загрозою, що відбере ему слово, коли не буде говорити до річи. Однак Цуркан вивчив ся був очевидно свою промову після „Gazet-и Buc.“ на пам'ять, то й мусів перервати свою бесіду, котру навіть така „Buk. Post“ стидала ся подати в повній основі і то як раз, ті найліддїйші клевети на інсп. П., котрий ворогам нашим стоїть найбільше на заваді в румунізації шкіль руских. На інсп. Вислужила не нарикали румунізатори, що не вміє краєвих мов; бо тоді ридив за его плечима шкільництвом Існескул, протектор Болнядів, Жанковських, Тарасієвичів і т. п. перекинчиків. Ті часи, Богу дякувати, проминули, нині Русини вже не німі, а дир. Існескул стане тоді інспектором краєвим для руских шкіль, як Цуркан — митрополитом Цуркановичом.

Колядники. На селі инакше з колядою, а в місті инакше. На селі зберуть ся господарські діти, по кількоро, тай ідуть за колядою, співа-

ють гарні пісні, „віншують“ господарям, та звеселяють річне велике свята. Але в місті найчастійше побачиш тих колядників, поубираних в паперові чака, з дїтьком і з жидом, верещом і звяздою, як волочать ся від шинку до шинку. Що зароблять в порядних домах, куди їх часами кличуть для забави дїтей, прощють зараз в шинку. Часто повстають межі ними і бійки. Одна кумпанія старає ся другій знищити мундури та вертени і тоді приходять не раз до кровавих бійок. Кождий колядник має для того грубу палицю, а в потребі не вагає ся захопити і за схований ніж або яке иньше острє оружє. А по найбільшій часті ті колядники ще підручки, котрі не повинні би знати ні кровавої бійки ні горівки навіть з імени. Они є діти убогих родичів, що зовсім не займають ся вихованєм своїх дїтей, а пускають їх самонаспукати собі занятя на улиці. Що такі діти роблять межі 8 а 14 роком жита? До школи не ходять, опіки жадної не мають, а промисел не бере їх ще до праці. Хибя літом заробляють при мулярці, двигаючи по кілька цегол на рустованя. А впрочім цілий той час дармують від рана до ночі, роблять збитки по улицях, шукають легкого заробку по торговинях, часто познакомлюють ся зі скінченими гільтаями, а майже завжди терплять голод, бруд і иньші недостатки. Чудом майже було би, колиб дитина, що росте через 5 — 6 літ в таких обставинах, не набрала злих звичаїв і налогів, не наслухала ся найліддїйших бесід і засад, які тільки може придумати зіпсований людський розум. Єсть се, сказати-б, фабрика проступників всякого рода, зачавши на кишених злодїях, а скінчивши на кровожадних забіяках. Відповідна опіка і наука дїтей того рода, що от недавно волочили ся по коляді тут в Чернівцях, могла би дуже піднести стан моральний суспільности. В Парижі переконали ся на малолітніх переступниках, що як довго они росли в товаристві дозрілих злочинців, так зі 100 увільнених з вязниці малолітків 80 з них допускало ся злочину по раз другий. Але коли публичне милосердіє заняло ся малолітніми переступниками, коли зачали їх учити і просвіщати, число тих, що вертали знов до вязниці зменьшило ся на 6%. Так отже милосердіє Парижани наводять із сотки молодих переступників 74 на добру дорогу. Тож праця над такими „колядниками“, що не цілком ще такі зіпсуті, принесла би певно ще ліпші овочі.

Заява тов. „Січ“ у Відні, яку ми помістили вчєра, доказала, що опозиціоністи навіть не мали більшости на зборах тов. ім. Шевченка при ухвалі виновідженя друку „Дїла“, бо як раз п. Ю. Бачинський, против поручєня Січовиків, рішив був справу своїм одним голосом. Як звісно, ухвала виділу тов. ім. Шевченка перепала 40 голосами против 41.

В Рускій Молдавиці установило міністерство торговлі нову почту, що має полагоджувати всі звичайні почтові роботи і вести почтову касу оццадности. Нова почта буде раз на день получена з Ватрою Молдавицею, а коли начне ся урядованє, оголосять осібно в своїм часі.

Воздушний корабель винайшли в Сан-Франціско, коли можна вірити донесєням американських часописів. Він має вид птаха і може порушати ся з вітром і против вітру. Рух крил і хвоста відбуває ся за помочию електричної машини, уміщеної в середині того великанського птаха. Корабель є довгий на 150 стіп. При першій пробі, яку він відбув був у Сан-Франціско літав корабель цілий день і цілу ніч, і вернув в то само місце, звідки вилетів. Так отже воздушне судно не належить уже після тих вістий до неосягнених мрій, але є вже доканоною річю, котра тепер буде тільки видосконаляти ся чим раз більше.

Новий лік на сухоти винайшов др. Німан в Берліні. Сировицю лічничу добуває Німан з крові кіз, затроюваних попередно систематично через кілька місяців сухотничими бактеріями (токсинами). Проби з новою антитуберкуліною на морських свинках видали користний результат. Тепер приступили берлінські лікарі до проб на людях. Нова сировиця не викликає жадних побічних прикрив наслідків, ані горячкової реакції.

лієнт адвокатський про що свідчать... часописи прав... патріот, вітворить в короткім часі канцелярію адвокату в Вишній на Буковині. Не сумніваємо ся, що др. Кулик зєднає собі на повім місці таку симпатію, якою оточувано его в часі студій університеских у Віні, а дальше в часі побуту его в Стрию.

Складки. На Народний Дім в Чернівцях зложили дальше: на „маланки“ черновецька громада в торгівлі п. Власюка 10 зр. 15 кр., Волод. Левіцький, ц. к. нотар в Винниках коло Львова замість новорічних карт 2 зр., так само Іля Лакуста учит. в Банківцях 1 зр., Ник. Спинул надучит. в Брідку 40 кр., Теоф. Гнідий учит. поміч. в Брідку 20 кр., М. Григорович надуч. в Суховерхові 45 кр., Іван Спінюк, учит. в Маморній 50 кр.; Іля Прокопович надуч. в Старих Мамайцях прислав 1 зр. з такою допискою: „Через значні видатки на утримане моєї родини годі мені великими датками причинити ся до сплати і розширення нашого „Народного Дому“, длятого постановляю собі на завсідди що місяця по 1 короні на тую ціль посылати. Панна О. П. рішиза після своїх місячних доходів таке що місяця по 1 короні товариству „Народний Дім“ посылати. Коли-б так всі наші учителі патріоти пішли за нашим приміром, то таким чинном впливало би що місяця верх 200 корон на наш „Народний Дім“, і певно незабаром побачили-б ми его таким, що перед другими могли-б ми ним поведичати ся“. Гарна се рада, тільки гребя охоти; малими силами можна чуда доказати. На Народний Дім зложив ще п. побережник з Ревни Дмитро Кокоячук 50 кр. Разом зібрано в 1897 році на Народний Дім 35 зр. 72 кр. Крім того вступили в члени-основателі Народного Дому: п. господар з Вишних Ширівців Іван Бойко Миколайв з вкладкою 50 зр., п. Григорій Никорович, надучитель в Кіцмані і п. М. Григорович, надучитель в Суховерхові. Аби було сплатити вкладку, постановили два пп. надучителі сплачувати єї місячними ратами. — На друкарню прислав п. Ник. Спинул надучит. з Брідку 1 зр. і п. Д. Кокоячук з Ревни 60 кр. Спасибі!

Терпеливість все переможе, говорив старий вуйко своєму сестрінкови, терпеливостію можна до всего прийти, всего доконати...

— Таки ні, вуйку! От решетом води не переміраеш.

— Чому ні? Треба тільки зачекати, щоби она замерзла.

Телеграми „Буковини“.

З дня 16-го січня 1897 року.

Відень. Міністер рільництва гр. Ледебур відповідав на бесіду пос. Стефановича. Сю відповідь подамо в слідуючім числі нашої газети. Пос. Стефанович відповідав зі своєї сторони міністрови.

Відень. Буковинський сойм має бути отворений разом з галицким дня 3 лютого.

Берлин. Нині приїздить сюди австрійський міністер заграничних справ гр. Годуховський; на двірці повітає его цісар. Вечером відбуде ся обід в цісарській палаті, в котрім візьме уділ також канцлер кн. Гогенцолерне.

Бомбай. Джума ширить ся дальше. Місто має бути замкнене войсковим кордоном, щоби не допустити рознесеня джуми.

Прага. Як довідують ся *Nar. Listy*, з австрійського сойму готові Словінці знову виступити, бо клерикали не хотять згодити ся, щоби в виділі краєвім засідав Словінець.

СЕСТРА ЮЛІЯ.

Списала

Анна Сторожівна.

(Дальше).

6.

Пристанки, 27-го жовтня.

Я, гадала, що то день, два; а то вже дві неділі минуло від мого остатного листу. Та вже того, що я в тих двох неділях пережила, не переживу і до смерті. Сила Божа і Его сьв. воля, що я ще не скінчила, або бодай не одуріла! Де тому конець, де тому край, що у нас діяло ся? Поратував мене, Господь, сьв. сповідею; як би не она, не була би-сь, Ганусю, вже читала листу від твоєї Юзі. А так, то ще напишу тобі за все, що то Господь милосерний зі мною зробив, та ще зробить, як Его сьв. ласка. Бо я вже, Ганусю, вмирати не хочу, так як казала перед місяцею; ще мені час; я тепер хочу жити для Божої Матери. Хочу йти в закон Пречистої Діви Марії.

Але послухай від кінця, бо вже й нашого Василя нема. Умер таки на другий день, та й умер на моїх таки руках, але Божа Мати не хотіла видно взяти мене разом з ним. Я ще собі не заслужила. — Тільки чекай, нехай трохи виплачу ся, бо як за него згадаю, то таки на плач мені йде. Я тайла сама перед собою, що его так люблю, але тепер вже тайти нема по що. І місіонар мені казав, що то не гріх за него нагадувати, щоби тільки до серця і до голови не припускати жадної гадки злої. Та мені не до злої гадки; я за его душу що день молю ся до Матери Божої, та нагадую собі, який він був все чемний для мене. Ой, він був ліпший від мене і побожнійший. Я се пізнала того самого дня, як він сам без мене покликав до себе отця духовного.

По сій ночі, коли я до тебе остатній раз писала, зірвала ся я раненько, та чим скорше побігла до церкви. Я хотіла бути перша, щоби зараз висповідати ся та отця місіонара попросити до Василя. Але я вже прийшла не перша. Вже коло церкви чекав Василів тато, з дяком. Тато Василів був видно дуже сумний, а як побачив мене, так і сльози потекли ему з очий. „От моя невісточка молода!“ так сказав, і утер собі сльози, „до престолу з моїм Василем ще не пристала, а вже вдовою зістала.“ А я підійшла, та поцілувала їх в руку, і питаю ся: „Чи Василеві, татусю, так зле?“ А й мені на плач зібрало ся. Василів тато поцілував мене в голову, та й каже: „Прийди, Юзю, хоч нині, бо вже завтра не побачиш его; а він бідненький тебе виглядає від трох неділь.“ І не міг дальше говорити. „Я прийшла, кажу, щоби отця місіонара просити до Василя зі сповідию.“ „Господь тобі заплатить, дитинко, за добре серце,“ каже тато Василів, „видно, що ваші душі обі однакові, бо й Василь нині до сьвіта каже до мене: ідть, тату, просіть отця місіонара, аби мене на смерть висповідали. От я й прийшов ще перед тобою, Юзю, може би ти разом з нами пішла.“ — „Добре, татусю,“ кажу, та вже й була готова разом йти з ними. Але зараз прийшла

мені до голови: „Як він мене побачить з отцем духовним, то собі перебе сповідь. І я кажу до Василевого тата: „Ні, ви йдть з отцем духовним, а я прийду, як Василь вже буде по сповіди. І так мені треба розгадати, що ему скажу, він хорий, аби его не засмутити.“ А отець Василів каже: „То нехай і так буде; йди хіба помоли ся за Василя в церкві, а я вже зажду аж отець місіонар надійдуть.“ Та я вже не виділа, коли они пішли до дому, бо тимчасом зачала ся наука, потім служба Божа, і знов друга наука. Вже й до сповіди не тиснула ся, бо хотіла у того самого отця сповідати ся, що ходив до Василя, а не знала, котрий ходив.

Аж по другій науці хтось мене шарп за рукав. Дивлю ся, Василів тато. „Ходи, кажуть, Юзю, бо Василеві гірше. Вже давно по сповіди і маслосьвятію.“ А мені так і дух заперло: що я скажу Василеві; але дій ся Божа воля. Він по сповіди, гадаю, то буде Божі слова говорити, а я вже, як Бог дасть. Аж ось і отець місіонар, ті самі що були у Василя, надійшли з церкви. І пізнали Василевого тата: „Щож ваш син?“ питають. А тато кажуть: „Та от просить, щоби Юзя прийшла.“ — „А то сестра его?“ питають знов отець духовний. — „Та ні, кажуть Василів тато. — „Родина?“ ще спитали отець місіонар. „Мала колись бути родина,“ відповіли тато, „але Господь іначе судив.“ І пустили ся їм сльози з очий, а й мені в очах стемніло. Тогди отець духовний повідають: „Иди, йди, дитинко; тільки не плач а потім Василя, що ему краєша доля судила ся у Пана Бога. Він дуже хорий, стережи ся чим его засмутити. Мати Божа нехай буде з тобою і з ним!“

Ми поцілували в руку отця місіонара і пішли.

Як мені було на серці, коли я ввійшла в хату, вже не знаю. Василь лежав на столі лицем до стінці, знать молив ся, та не задрів мене зразу. В хаті була его мама і кілька жінок. Я сказала: „Слава Ісусу Христу,“ а він так і пізнав зараз мій голос.

— То ти прийшла, Юзю? — промовив тихо-тихо, і хотів піднести голову. А мама его в плач, жінки також, і мені серце зацімліло. А Василів тато взяв мене за руку і повів аж до постелі. Мама тимчасом підіймили его голову на подушці. А я так і впала коло постелі на коліна, тай не втримала ся, заголосила на всю хату. Тільки почувла ще, як Василь тихонько сказав:

— Вийдть, тату, і ви, мамко, трохи до другої хати, я би хотів з Юзею сам поговорити.

І они вийшли; я чула як двері зачинили за собою, але не бачила, бо руками закрила я собі лице і очі і так ревне плакала, як по рідній Оленочці. Аж він перший промовив:

— Юзю, не плач! — і взяв руками мої руки і хотів відіймити мені їх від очий. А такі розпалені его руки, як грань. Та я й не знала, що роблю. Обійму я ті ручки мого Василечка, зачну я їх цілувати, а сльози так і льють ся річками, а на душі так мені тяжко, так тяжко, як би хтось давив мене за груди. А слова добути годі; одно тільки вирвало ся мені крізь сльози:

— Василечку, чому ти не кидай мене!

Була би я довго-довго так ті рум'яні Василеві тримала, та его біденького зіймив кашель, а такий тяжкий, тяжкий передсмертний.

— Юзю! — скрикнув він тихо, — потримай мені голову, бо я упаду. — А руками схопився за груди. Я так і скочила до подушки; хотіла подушку ему придати до головки, аби оперся о неї, а він каже:

— Ні, Юзю, мені на твоїй руді легше буде. — І я его обіймила одною рукою, а другою тримала хустинку від каплю.

— То вже остатній раз, Юзю, — каже він тогди, тримаєш мою голову на своїй руді: видиш, умираю. Я переказував від трох неділь за тобою, та я дякую тобі, щось нині прийшла. Не гніваєшся на мене, Юзюню?

І знов той кашель зняв его.

(Дальше буде).

Відзначене на красній виставі в р. ц. к. міністерства то.

Краєве товариство ткацке
„ПРЗАДКА“
(ПРЯХА)
в Коросні

порукає Пов. П. Т. Публичі свого виробу чисто лляні звітні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кістковім і адаманковім; також доставляє матеріалів на компактні і найдешевні

ВИПРАВИ СЛЮБНІ

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в містечку).

Прібірки і цінники на жадане оплатно і відворотною поштою. (15—52)

ВАЖНЕ

для кожного, головно для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від богатых літ, на красній виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним признанем

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжиньского і Еміля Канюка

тепер через набуте найновіших машин, письм і інших знарядів значно побільшило ся і тому свій льокаль перенесло на *улицю рагушевчу ч. 12*, другий вхід також від *улиці лелісової ч. 11*.

Заразом приступив довголітній фаховець, пан Еміль Канюк яко спіланик сего переплетничого заведеня і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк —

з виправленим персоналом всі фахові роботи, як оправлене книжок, роботи галантирній, друк на стижки до вінців, окраєу до гафтовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижших цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Просимо о заказі...

з поважанем

8—10 Кобжинський і Канюк.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею

і приймати з осторожностю лише флашки зі знакам охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

Хто хоче мати добру і дешеву МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русини і обслужу Вас по братньому.

З поважанем

В. Данилевич, машиніст у бровари Штайнера в Чернівцях, при уз. залізничій (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Подвійна кримска муштарда!

Осерую свою знамениту, загально знану, сьвіжу подвійну муштарду; розсилаю і на пробу поштою в бочках по 5 кіло за 2 зр. 40 кр., 2 1/2 кіло за 1 зр. 60 кр., 12 кіло за 5 зр.; 12 кіло за 9 зр. 50 кр.

FERD. MICHEL, Senfsiederei,

K r e m s, N.-Oesterreich. Schmelzgasse Nr. 215.

За якість гарантую; коли не до вподоби приймаю назад. (2—2)

Літературне Товариство „РУСКА БЕСІДА“ в Чернівцях,

улиці Петровича число 2, має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаговану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всі 7 разом за 7 зр.

З пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

Рух поїздів залізничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	поспішні	особові	мішані		поспішні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	657	1028 550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	941	1029 538
3 Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	912	1000 523	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203	717	1048 616
3 Новоселиці, Садагури			1113 950	До Садагури, Новоселиці			430 621

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейский час різнисть ся від львівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізници є 12 год., то на львівськім годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькім 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

За редакцію відповідає Осип Маковей.